

OMILIA 52

Predică la Intrarea în Sfânta Sfintelor a Preasfintei Stăpânei noastre,
Născătoarea de Dumnezeu

1. Dacă pomul cel bun după roadă se cunoaște, iar pomul cel bun și poame bune face, (Mt. 7:16; Lc. 6:44), Maica a toată bunătatea, Născătoarea Binelui celui veșnic, cum nu va covârși prin bunătate și frumusețe tot binele atât cel din lume, cât și cel mai presus de lume? Căci puterea care a preaînfrumusețat toate, veșnica și fără de schimbare icoană a bunătății, Cuvântul cel mai presus de toată bunătatea și mai presus de ființă, mai dinainte de veci, Fiul Tatălui Celui Preaînalt, fiindu-i voia să-și asume chipul nostru din negrăită iubirea Lui de oameni și din milă față de noi, ca să cheme firea noastră din adâncurile iadului în care a fost trasă și să o înnoiască fiindcă îmbătrânise și să o ridice la înălțimea cea supracerească a Împărăției și Dumnezeirii Sale, fiind unit cu ea după ipostas, a trebuit să-și asume trupul, trup nou, dar în același timp și [asemenea] cu al nostru. Pentru ca să ne înnoiască pe noi dintr-ale noastre, printr-o

- zămislire și naștere după chipul nașterii noastre și mai apoi, după naștere, prin hrănirea și purtarea în brațe, făcându-se întru toate ca noi pentru noi, a aflat roabă potrivită întru toate și călăuză neîntinată cu firea tocmai pe această Pururea Fecioară pe care și noi o cântăm astăzi, a cărei Intrare de necuprins cu mintea în Sfânta Sfintelor o prăznuim acum. Pe aceasta a rânduit-o mai dinainte Dumnezeu cel mai înainte de veci spre mântuirea și chemarea neamului nostru omenesc și a ales-o între toate fecioarele cele din veac, nu doar dintre mai multe, ci dintre cele minunate din toate veacurile și renumite pentru evlavia lor și priceperea și pentru folosul tuturor precum și iubirea de Dumnezeu, pentru purtarea lor atât în vorbe, cât și în fapte.
2. Căci șarpele cel înțeleghător și începător al răutății s-a ridicat la început împotriva noastră și ne-a tras pe noi în străfundurile iadului. Și multe sunt cele prin care s-a ridicat împotriva noastră și prin care a robit firea noastră: uciderea, pizma și ura, nedreptatea și viclenia, uneltiri și comploturi și pentru acestea și altele ca acestea, are de la sine însuși o putere aducătoare de moarte, el însuși de la sine însuși născând-o pe aceasta, ca unul care cel dintâi s-a despărțit de viața cea adevărată. Căci la început l-a pizmit pe Adam, văzându-l pe el petrecând în locașul bucuriei celei neprihănite și străluminat de slava dumnezeiască și înălțat de pe pământ la cer, în vreme ce el însuși a fost lepădat cu dreptate. Atunci l-a pizmit cu o furie și mai întărită, încât a voit și la moarte să îl aducă. Întrucât era pizmaș, șarpele cel înșelător și cu adevărat urător de oameni, nu numai urătorul Binelui a fost, ci și născătorul uciderii s-a făcut pe care ne-a adus-o nouă, legându-ne prin ea cu vicleșug. Căci l-a tras spre batjocură prin tirania lui, în cel mai înalt grad și în chip nedrept, pe cel zidit de Dumnezeu după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. Or, înfricoșatul și cu adevărat potrivnicul și răuvoitorul diavol, fiindcă nu a îndrăznit să-l împresoare pe față, s-a folosit de vicleșug și de răutate și s-a apropiat de el prin șarpele cel sensibil, ca și când i-ar da un sfat bun și prietenesc, urmărind să îi răpească locul, făcându-l să uite [porunca dumnezeiască] și, prin sfatul cel potrivnic lui Dumnezeu, să verse în om ca un venin puterea lui aducătoare de moarte.
 3. Așadar, dacă Adam s-ar fi ținut strâns de dumnezeiasca poruncă și s-ar fi scuturat pe dată de sfatul cel rău și potrivnic, atunci s-ar fi arătat biruitor asupra vrăjmașului și ar fi rămas mai presus de batjocura cea aducătoare de moarte, rușinând după putere pe cel care îl lovea în chip pizmaș și viclean. Dar el, de bună voie făcându-i loc, cum n-ar fi trebuit niciodată, a fost slăbănogit și s-a făcut nefolositor și apoi rădăcina neamului nostru a odrăslit în chip analog sieși vârstarele noastre muritoare. S-ar fi convenit ca noi să dăm la o parte batjocura și să chemăm izbânda[1], să aruncăm de la noi veninul cel aducător de moarte din suflet și din trup și deîndată am fi luat viața și încă viața cea înveșnicită și fără de durere. Era așadar de trebuință neamului nostru o rădăcină nouă, adică un nou Adam, nu numai fără de păcat, dar și cu neputință de abătut și întru totul nebiruit Care să poată ierta și păcatele și Care să-i facă fără de prihană pe cei vinovați, și nu doar viu fiind, ci și de viață Făcător, pentru ca celor ce s-au lipit de El și care vin la El după neam, să le dea în schimb viață și dezlegare de păcate, înviindu-i nu numai pe cei care au urmat după El, ci

- dăruind viață și celor care au murit înainte de El.
4. Pentru aceasta, sfântul Apostol Pavel, marea trâmbiță a Duhului, strigă zicând: „Făcutu-s-a omul cel dintâi Adam cu suflet viu, iar Adam cel de pe urmă cu duh dătător de viață” (I Cor. 15:45). Dar fără de păcat și dătător de viață Care să poată ierta păcatele, nimeni nu este afară numai de Dumnezeu. Așa încât era necesar ca nu numai om, ci și Dumnezeu să fie noul Adam, mai mult chiar, să fie însăși viața, și înțelepciunea, și dreptatea, și iubirea, și mila și orice alt bine, fiindcă întru milă, întru înțelepciune și dreptate urma să lucreze din nou înnoirea vechiului Adam și învierea, de ale căror contrarii folosindu-se șarpele cel înțelegător începător al răutății a pus la cale izgonirea noastră și moartea.
 5. Așadar, așa cum cel ce de la început a fost ucigaș de oameni a fost stârnit cu pizmă și ură împotriva noastră la fel și Începătorul vieții a fost mișcat, prin nemăsurata iubire de oameni, spre noi. Căci dorind, în chip drept, mântuirea propriei fapturi, ceea ce însemna să o rezidească și să o mântuiască, precum și începătorul răutății acela a râvnit, în chip nedrept, pierderea zidirii lui Dumnezeu care era robită de el și care zăcea sub tirania lui. Dar precum acesta prin nedreptate, vicleșug și înșelare a lucrat biruința lui și căderea omului, la fel Izbăvitorul, prin dreptate, prin adevăr a lucrat micșorarea până în sfârșit a începătorului răutății și înnoirea propriei Lui fapturi. Dar despre înțelepciunea cu privire la această iconomie dumnezeiască nu este momentul să vorbim acum.
 6. Căci ținea mai cu seamă de dreptate faptul de a ridica firea aceasta robită și înjosită și de a aduce izbânda și să fie izbăvită din robie. Pentru aceasta a binevoit Dumnezeu să ia de la noi firea noastră prin această neînțeleasă unire după ipostas. Or, a uni în chip preaînalt acea curăție mai presus de cuget cu firea noastră cea întinată era din rândul celor cu neputință. Căci numai un singur lucru era cu neputință lui Dumnezeu: să se unească pe Sine cu ceea ce era necurat; era nevoie deci ca mai înainte să fie curățită firea noastră pentru unire. Pentru aceasta a și fost nevoie de o fecioară cu desăvârșire neîntinată și, în chip necesar, fără de prihană pentru zămislirea și nașterea celui iubit și dătătorului curăției, care a fost mai dinainte vestită, desăvârșită și descoperită. Și taina acesteia s-a lucrat prin multe fapte, neînțelese la vremea lor, dar toate s-au redus la una.
 7. Pentru aceasta și noi azi prăznuim pe cele care s-au săvârșit atunci ca început pentru aceasta, de vreme ce din săvârșirea acelor sunt cunoscute mai bine cele care au dus la săvârșirea unei atât de mari minuni. Căci Cuvântul și Fiul lui Dumnezeu împreună fără de început și împreună veșnic cu Tatăl cel Preaînalt, fiind de la Dumnezeu, la Dumnezeu și fiind El Însuși Dumnezeu, fiu al omului se face, al acestei Pururea Fecioare. „Iisus Hristos, ieri și azi și în veci este același”, (Evr. 13:8) Necuprins cu firea, Neprihănit cu omenitatea „Care singur este, precum mai dinainte a mărturisit Isaia, Care păcat nu a făcut, nici nu s-a aflat în gura lui vicleșug” (Is. 53:9). Dar nu numai aceasta, ci și singurul Care nu a fost zămislit în fărădelegi, nici nu s-a născut în păcate, precum David mărturisește în Psalmi despre sine și despre orice om (Ps. 50:6), ca Unul Care, și după aplecarea voii, este desăvârșit curat și neîntinată, neavând nicidecum nevoie de a fi curățit de ceva, fiind curat prin Sine

- Însuși, pentru ca astfel pentru noi venind la noi cu dreptate și totodată în chip preaînțelept să primească patima, moartea și învierea. Căci mișcarea/impulsul către nașterea cea după trup fiind un act involuntar și de neconceput pentru legea minții. Deși este biruit de unii prin constrângerea firii, în timp ce există și unii care sunt hărăziți nașterii de prunci în chip înțelept, totuși, de la bun început, nașterea poartă semnele osândeii, fiind stricăciune care spre stricăciune pururea naște, fiindcă nu a păzit cinstea cea dintâi pe care firea noastră o avea de la Dumnezeu, ci asemănatu-s-a dobitoacelor celor fără de minte, impulsul [de a naște] devenind pățimaș.
8. Pentru aceasta nu numai că a venit Dumnezeu între oameni, ci a venit [întrupându-Se] din Fecioară curată și sfântă sau, mai curând, Preacurată și Preasfântă, fiindcă a fost mai presus de orice întinăciune nu numai cu trupul, ci a fost fecioară mai presus și de cugetele cele întinate care vin de la pofta trupului. Iar la această Fecioară, luarea în pântece [zămislirea], umbrită de Preasfântul Duh, nu a adus-o pofta trupului, ci bunăvestirea și credința – întruparea lui Dumnezeu, care a covârșit orice minte și cuvânt, ca fiind mai presus de rânduiala firii și mai presus de cuvânt, fiindcă nu a stăpânit-o mai înainte vreo învoire pățimașă sau vreo ispitire a poftei trupesti. Căci aceasta era mereu sălaș Domnului prin rugăciune și prin râvna duhovnicească („iată roaba Domnului, fie mie după cuvântul tău” (Lc. 1:38) a grăit Fecioara către Îngerul Bunei Vestiri și luând în pântece a zămislit. Așadar, fiindcă tocmai această fecioară a fost găsită vrednică, ceea ce este cântată și de noi astăzi, pe această pururi Fecioară a rânduit-o Dumnezeu mai înainte de veacuri și a ales-o dintre toate fecioarele care din veac care au bineplăcut Lui.
 9. Și vedeți de unde își are obârșia această alegere! Dintre copiii lui Adam, minunatul Set a fost cel ales de Dumnezeu (Fc. 4:26) pentru frumusețea purtărilor lui și pentru buna rânduială a simțurilor și pentru buna cuviință a virtuților, arătându-l pe el ca pe un cer însuflețit. Și pentru acestea a dobândit alegerea Set, din care Fecioara aceasta avea să odrăslească, potrivita căruță a lui Dumnezeu celui mai presus de ceruri, care a chemat pe toți oamenii la cereasca înfiere.
 10. Pentru aceasta se și numesc fii ai lui Dumnezeu tot neamul lui Set, pentru că din neamul acestuia a binevoit a odrăsli fiul omului pe Fiul lui, fiindcă și Set se tâlcuiește Înviere sau, mai degrabă, reînviere cea care este în primul rând Domnul Cel ce a făgăduit și dăruit viață fără de moarte celor care cred întru El. Dar cât de mare este tipul corespunzător! „Căci Set s-a născut din Eva” precum ea însăși zice „în locul lui Abel”(Fc. 4:25) pe care l-a ucis Cain pizmuindu-l, iar Hristos S-a născut din Fecioara cu firea în locul firii lui Adam pe care l-a ucis, pizmuindu-l, începătorul și întâistătătorul răutății. Dar Set nu l-a înviat pe Adam –căci chip al învierii s-a socotit- pe când Domnul nostru Iisus Hristos pe Adam l-a înviat căci El este adevărata Viață a oamenilor și Învierea prin Care și cei de la Set, după nădejde, au fost învredniciți de dumnezeiasca înfiere, fiind numiți fii ai lui Dumnezeu, de vreme ce este limpede că întru această nădejde sunt numiți fii ai lui Dumnezeu, adică de la cel dintâi care a chemat [numele Domnului] care a și primit alegerea. Iar acesta unul și întâiul era Set însuși care, după cum este scris de Moise „cel

dintâi a nădăjduit să cheme numele Domnului Dumnezeu” (Fc. 4:25).
Vedeți că după nădejde a dobândit dumnezeiasca numire?

11. Așadar avându-și obârșia de la acești fii ai lui Adam, alegerea celei ce avea să fie Maica lui Dumnezeu, după cunoașterea Lui cea de mai înainte și desăvârșită între neamurile vremii, a coborât până la regele și profetul David și la urmașii tronului și neamului lui. Și fiindcă era deja timpul pentru plinirea acestei alegeri, au fost aleși Ioachim și Ana, din casa și din seminția lui David, căci erau fără de copii și au trăit în înfrânare și fiindcă erau cei mai buni în ceea ce privește virtutea dintre cei care își aveau obârșia din David, după neam și după petrecere. Aceștia care au cerut de la Dumnezeu prin nevoiță ascetică și prin rugăciune, dezlegarea nerodirii lor, urmând ca rodul născut din aceștia să fie adus înainte între copiii făgăduiți lui Dumnezeu, tocmai acestora s-a făgăduit de la Însuși Dumnezeu și s-a dăruit lor Maica Domnului de azi, ca fiind astfel născută din mulțime de virtuți cea Atotvirtuoasă și din felurite chipuri de înfrânări, Preacurata să ia rod în pântece, unind înfrânarea cu rugăciunea și nevoița, să devină născătoare în feciorie și născându-L cu trupul întru nestrăciune pe Cel născut cu dumnezeirea din feciorelnic Tată mai înainte de toți vecii. O întraripare a unei asemenea rugăciuni! O neîmpiedicare pe care a aflat-o la Domnul!
12. Dar fiindcă aceia astfel au dobândit prin rugăciune unele ca acestea și au văzut pogorându-se în faptă dumnezeiasca făgăduință către ei, s-au străduit și ei să-și împlinească făgăduința făcută către Dumnezeu, ca niște iubitori de adevăr, iubitori de Dumnezeu și iubiți de El, de îndată ce a fost întărcată au adus-o înaintea sfântului altar al lui Dumnezeu și înaintea sfințitului Lui ierarh pe cea cu adevărat sfântă și fiica Domnului și acum Fecioară și Maică a lui Dumnezeu. Și deși era încă la o astfel de vârstă, fiind plină de harurile cele dumnezeiești și desăvârșit împlinită cu mintea și cunoștința, totuși mai mult decât celelalte care se desăvârșiseră mai înainte de ea și între care s-a arătat că nu a avut nevoie să fie adusă de alții, ci ea însăși din propriul ei imbold către Dumnezeu printr-o cunoștință nemijlocită, ca și cum i-ar fi crescut aripi de la sine fiind purtată spre sfânta și dumnezeiasca sete și dragoste și având o asemenea vrednicie, prin ea însăși, a aflat calea și sălășluirea în Sfânta Sfintelor.
13. Iar când a cunoscut arhiereul Domnului că de la sine (eoiken) copila avea harul cunoștinței lui Dumnezeu, mai mult decât toate celelalte, se cuvenea să o și învrednicească mai mult decât pe toate celelalte de sălășluirea în Sfânta Sfintelor și să-i încredințeze pe toți de aici prin cele petrecute de dragostea ei și de conlucrarea și alegerea lui Dumnezeu, Care a trimis acolo de sus prin îngerii săi negrăită hrană Fecioarei prin care a întărit-o cu firea în [lucrarea] celor mai bune, pe cea care era și cu trupul mai curată și mai presus și decât cele netrupești, păzind-o și desăvârșind-o, având cugetele cerești și supuse. Nu numai că a intrat doar în Sfânta Sfintelor, ci și sălaş aflând acolo, ca una care a fost închinată lui Dumnezeu, nu pentru o perioadă de puțini ani, fiindcă prin ea cerurile se vor deschide la vremea potrivită și vor fi date spre sălaş veșnic celor care cred nașterii ei minunate.
14. Astfel așadar și pentru aceasta, cea aleasă între cei aleși din veac,

arătându-se ea însăși Sfânta Sfintelor, ceea ce a avut trupul mai curat și mai dumnezeiesc decât cele mai curate duhuri, astfel încât să se arate nu numai primitoare a dumnezeieștilor cuvinte, ci și primitoare a Însuși Cuvântului celui Unul născut și ipostatic al Tatălui celui fără de început, a fost astăzi în chip preadrept așezată în cel mai de taină altar ca o comoară a lui Dumnezeu folosită la vreme, precum s-a și întâmplat, pentru îmbogățirea și înfrumusețarea mai presus de frumusețe și decât toată frumusețea. Astfel și pentru aceasta, se slăvește ca maică și Fecioară, în toată puterea cuvântului și înainte de naștere, și după naștere. Iar noi, cugetând adânc la mântuirea noastră ce s-a lucrat nouă prin ea, să aducem ei mulțumire și cântare din toată puterea. Căci dacă femeia cea plină de recunoștință despre care se pomenește în Sfânta Evanghelie că auzind și numai puțin din cuvintele mântuitoare ale Domnului, i-a dat în schimb slavă maicii Lui, fericiind-o, cu glas mare din mulțime a strigat către Hristos, zicând: „fericit pântecul care te-a născut și sânii la care ai supt” (Lc. 11:27). Iar noi toate cuvintele vieții veșnice avându-le scrise de la aceasta și nu doar câteva cuvinte, ci și minunile și patimile și, prin ele, învierea din morți a firii noastre, și înălțarea la ceruri, și viața cea fără de moarte făgăduită nouă, și mântuirea cea fără de schimbare, cum nu vom preamări cu laude și nu vom ferici fără încetare pe maica celui ce ne-a adus nouă mântuirea, Maica Dăătorului de viață, prăznuind laolaltă și zămislirea, și nașterea, și mutarea sălășluirii ei în Sfânta Sfintelor?

15. Dar acum să ne mutăm și noi înșine cu mintea de la pământ la cele înalte și să ne schimbăm de la trup la duhul. Să ne întoarcem dorul de la cele vremelnice către cele dăinuitoare. Să ne înțeleptăm plăcerile cele trupesti care se nasc ca o atracție în suflet și care după puțină vreme se trec, să râvnim la darurile cele duhovnicești. Astfel încât să rămânem fără de prihană. Să smulgem din vârtejul cel de jos obișnuința trupului nostru, iar cugetul să îl ridicăm la sălașurile cele cerești, în Sfânta Sfintelor de acolo, înlăuntrul căreia și Fecioara locuiește acum.
16. Căci astfel ajung la ea în chip folositor pentru noi cu o îndrăznire bineplăcută lui Dumnezeu și cântările noastre de laudă și rugăciunile noastre către ea și dobândind-o mijlocitoare pentru bunătățile cele prezente și cele viitoare și dăinuitoare să fim fii moștenitori, cu harul și iubirea de oameni al Celui născut dintr-însa pentru noi, al Domnului nostru Iisus Hristos Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea împreună cu Cel fără de început Părintelui Lui și cu Cel împreună veșnic și de viață făcătorul Lui Duh, acum și pururi și în vecii vecilor. Amin.

(Sfântul Grigorie Palama, *Omilii vol III*, 2007, Bucuresti Anastasia)

[1]Joc de cuvinte, izbânda în greacă este nikh/ care apare și ca nume al Mântuitorului întipărit pe prescură, însemnând Iisus Hristos mântuiește. Să chemăm izbânda vrea așadar să spună totodată să chemăm numele lui Iisus Hristos Biruitorul.

Sursa: <http://www.doxologia.ro>